

Öylesine Okuryazar

– Serdar Adem · 09 Haziran 2018

Öylesine okuryazar mı olur demeyin. Niye olmasın? Neler oluyor şu hayatta...

İstisnasız bütün toplumlar okuryazarlık oranlarını artırmayı yüzyıllardan beri kendilerine hedef edinmişlerdir. Doğrusu ne güzel bir hedef değil mi? Bu noktada söyleyecek fazla bir söz yok. Bir de gerçekler hedeflere uyumlu olsa, daha ötesi hayal bile edilemezdi.

Gelişen teknoloji ve buna paralel olarak artan iletişim imkânları, bireylerin bilgiye ulaşma noktasında geçmişe göre hatırı sayılır bir avantaj sağlamıştır.

Orta çağ el yazması dönemine göre günümüzde bilginin üretimi, çoğaltılması ve okuyucuya ulaştırılmasında çok ciddi gelişmeler kaydedilmiştir. Ancak bu durum göreceli olması sebebiyle bana göre tek başına yeterli olamaz.

Her şeye rağmen aş evlerinin sayısına ulaşmasa da çevremizde çok sayıda kütüphane ve kitap evi görmek göreceli de olsa insana güven vermektedir. Bunun yanı sıra nicel olarak göz dolduran yazılı ve görsel basını göz önüne getirdiğimizde cennet gibi bir çağda yaşadığımız zehabına kapılmak bile mümkün.

Bana göre kazın ayağı hiç de öyle değil. Bir coğrafya parçasında yılda neredeyse on binlerce kitap basılması, yüzlerce gazete ve derginin çıkması, yine bir o kadar radyo ve televizyon kanalının yanında akıl almaz genişlik ve derinlikteki internet olanaklarının bulunması sanılanın aksine her zaman insanın kişisel ve sosyal gelişmesine paralel bir etkiye sebep olamamaktadır.

Çünkü insanlar genel olarak aynı tipte kitapları okumayı tercih etmektedirler. Yani başka bir ifadeyle geçmişte olduğu gibi aynı taraf ve istikametteki yazılı ve basılı yayınları takip etmeye devam etmektedirler. Değişen sadece okuyucunun buluşabildiği kitap sayısı noktasında gerçekleşmiştir.

Aynı kitap ve gazeteyi defalarca okumanın faydası olmadığı gibi, aynı içerikteki çok sayıda kitap ve gazeteyi okumanın da sportif faaliyetten öte bir faydası olmadığı inkar edilemez sanırım.

Dikkat ederseniz kitapla arası hoş olmayan yani başka bir ifadeyle okuryazarlıkla ilgisi olmayanları dikkate almadım. Ama emin olun dünya genelinde bu oran yüzde elliden aşağı değildir. Geri kalanınsa görünürde okuryazar kabule dilmekle birlikte, mana itibarıyla okuryazar olmayanlardan çok da farklı olmadıklarını düşünüyorum.

Doğru dürüst kimsenin evinde kütüphane görmemekteyiz. Çünkü kimsenin böyle bir endişesi yok. Hasbelkader derme çatma bir kütüphaneye sahip olanlarınsa hep aynı fraksiyonu anlatan birkaç kitaptan oluşması evrenin en akıllı varlığı olduğunu iddia eden insan adına oldukça düşündürücü; hatta bir o kadar da utanç verici.

Hele üniversite mezunu olanların evlerinde bu derece bir facia ile karşılaşmak bilim adına da utanç verici. Öğretmenleri bu cümleden ayrı düşünüyorum. Eğer öğretmenlik mesleğini bilfiil icra eden birinin evindeki kütüphane, hangi görüş ya da eğilimden olursa olsun fark etmez, istisnasız hep aynı içerikten kitaplardan oluşuyorsa; kusura bakmayın ama o kişinin insanlığın selameti ve bilime olan saygıdan derhal meslekten istifa etmesi gerekir. Öğretmenlik mesleğinde geçirdiği herr dakika aynı zamanda

insanlığa da hakarettir.

Sözde okuryazar dediğimiz kişilerin onlarca, hatta yüzlerce kitap okumuş olmaları sizi aldatmasın. Koftiden okuryazar dediklerimiz bu ipler işte. Sonuçta aynı bakış açısına sahip yazarların, havanda su dövmeyi andıran eserlerini evirip çevirip okumalarının hiçbir ekstra bilgi ya da deneyim kazandırmayacağı gün gibi aşikar. Benin oğlu bina okur; döner döner yine okur.

Basit bir elektronik alet bile iki fazla çalışırken, bilinen evrenin en karmaşık ve bir o kadar da gelişmiş cihazı insan beyninin tek fazlı düşünce ve inançlardan beslenmesinin doğru olduğuna inanmak gelmiyor içimden. Gelişmiş aletlerin toprak hattına bile ihtiyaç duyduğu bir gerçekken, evrenin en akıllı varlığı olduğu iddia edilen insanın tek taraflı düşünce ve inançlarla beslenmesi kabul edilemez bir durumdur.

Üstelik bu durum yarardan çok zarar verebilir. Hatta bu tip insanlar yüzünden dünya eskisinden çok daha yaşanmaz hale gelmiştir. El yazması döneminde kitaba zar zor ulaşıyor olması insanlığın mutluluk ve huzuru açısından belki çok daha güzel bir dönemdi. Bugün gelişen teknolojik imkanlar ne yazık ki sanıldığı kadar aksine insanı mançurya kobayına çevirmiştir.

Aynı düşüncelerin farklı kelime oyunları ve mantık açmazlarıyla binlerce defa basılması, temcit pilavı gibi ısıtılıp ısıtılıp önümüze konması ve bunların farklı kaynaklarmış gibi insana ulaştırılması; modern beşeri medeniyete hiçbir fayda sağlamaz. Onu çağdaş uygarlık yarışında bir adım bile ileri götürmez. Hatta bana göre günümüz insanı kavrama melekeleri itibariyle eskisinden çok daha geri ve gelişmemiş görünmektedir.

İnanamıyorsanız bunun böyle olduğunu en az iki yönden test edebilirsiniz. Birincisinde sözde çok kitap okuduğu için aydın geçinenleri alıcı gözle bir inceleyin. Mesela evlerindeki kitaplara bir göz atın. Hangi konularda yazılmış olduklarını, yazarlarını inceleyin. Aydın kardeşimizin ilgilerini, eğilimlerini kontrol edin.

Bir zaman sonra kitap sayısının hiçbir şey ifade etmediğini göreceksiniz. Çünkü hep aynı düşünce, inanç ve ideoloji çerçevesinde yazılan kurusıkı laf oyunları ve duygu sömürüsüyle okuyanı dolduruşa getiren kitaplarının birini okuduktan sonra diğerlerinde farklı bir şeyle karşılaşmanız mümkün değil. Bu yüzden kitap sayısının çokluğu azlığından çok daha tehlikeli bir durum arz etmektedir.

Aynı sözde aydın kişilerin okudukları gazete, izledikleri televizyon, dinledikleri radyo ve takip ettikleri internet kanalları birbirinin eşdeğeri olması hasebiyle yarardan çok dolduruşa getirdiği kişiyi insanlıktan çıkarmaktadır. Çevremizde sayısız örneğine rastladığımız bu tipleri aydın ve çağdaş bir insandan ayrılan en önemli tarafları düşünce fakiri ve mantık yoksunu olmalarıdır.

Bu yüzden yüzlerce hatta binlerce aynı tornadan çıkmış kitap okuyan birinin çağdaş manada okuryazar ve aydın olduğunu söylemek fazlasıyla safdillik olur kanısındayım.

İkincisi, madem yazılı ve görsel basın bu derece geliştirdi o zaman insan ve toplumların birbirlerine karşı daha hoşgörülü ve demokrat davranışlar geliştirmesi gerekmez mi? Okumuş yazmış insanların kendileri kadar diğer bireylerin de düşünce, ideoloji ve inançlarını seçme özgürlüğüne sahip olması gerektiği bilincine ulaşmaları beklenmez mi?

Ama son yüzyılda dünya üzerinde yaşananları göz önüne getirdiğinizde bunun böyle olmadığını görüyorsunuz. Hatta günümüzde insan ve toplumların farklı inanç ve görüşlere karşı çok daha acımasız davranışlar sergilediğine tanık oluyorsunuz. Bu da matbaanın bulunuşu ve akabinde artan teknolojik

imkanların insanları eskisinden çok daha aydın ve uygar bir konuma getirmediği savını güçlendirmektedir.

Dünyanın çeşitli coğrafyalarında çeşitli örgüt, grup hatta milletlerin ideoloji adına, inançlar adına, milliyetçilik adına sosyal medyanın önünde nasıl pervasızca ve en aşağılık yöntemlerle cinayetler işlediğine bakılırsa; bilimsel ve teknolojik gelişmenin insanı uygar ve aydın kılmadığı inkârı olanaksız bir biçimde kanıtlanmaktadır.

Ortada göz ardı edilemeyecek ölçüde ciddi bir problem var. Dünyayı yaşanmaz hale getiren de bundan başka bir şey değil. Ve bu problem okuryazar kavramının yanlış tarif edilmesinden kaynaklanmaktadır. Gerçeğine uygun bir şekilde tarif edildiğinde okuryazar oranının hiçbir şartta yüzde onu geçmeyeceğine inanıyorum. Artık siz kendinizi bu yüzde onun içinde mi görürsünüz, dışında mı ona da göklere çıkardığınız vicdanınız ve mantığınız karar versin.

Evrenin sözde en akıllısı olarak karşıt düşünce ve inançları birlikte öğrenmeden, aralarında çıkarları besleme ve sömürü dışında ortak bir yan olmadığını saptamadan mutlu yarınlara asla ulaşamayız. Yine tek taraflı demagojik yaklaşım ve içi boş polemige dayanan dolduruşa getirmelerin etkisinden kurtulamadığımız sürece insan bile olacağımızı sanmıyorum.

Duygu sömürüsü yapan kanaat önderlerinin ve laf cambazı politikacıların etkisinden kurtularak bağımsız düşünebilen bireyler olmadan okumanın yarardan çok zararı olur inanın. Böyle okuyacaksak, hiç okumayalım; böyle düşüneceksek hiç düşünmeyelim. Emin olun böylesi insanlığın huzur ve mutluluğu açısından daha iyidir.